

A

1996
—
—
VIII.

Beythe blóin.

Körrtyeni Tvdomannak...

96p.

Note: S / habó karóh I/199/

Umicum

Bibl. Bolyai, Targu - Mures,

DE.FACULT. COPIE

921
150.

Maros Váásárhelyi e. r.

Fő Oskola

könyve

1398

**KÖRÖZTYENI
TVDOMANNAK**

reuid Summaya, az tiz
parancholatrol, Euan-
geliomrol, imadsagrol,
Köröztségről, es Vr va-
chorayarol, az gyermek-
cheknek Isteni felelőmben
valo neueködesökert iras-
tot Beythe Istvan Predi-

1398 cator által. Sz. p. h. H. H. H.

Nyomtatot Velágos Va-
rat Manlius Ianostul,
M.D.LXXXII.

Deutter: 6.

Erunt verba hæc, quæ ergo præcipio
tibi hodie, in corde: & narrabis
ea filijs tuis. Et meditaberis se-
dens in domo tua, & ambulans in
itinere, dormiens atq; confurgens.

Tetrastichon.

Hæc documenta legas animo feruente
(puelle,
Hæc tibi proponunt iussa verenda Dei.
Vita bruto est similis, si non his mens
(decoretur
Notitiam summi numinis ista dabunt.

NAGYSAGOS IEFYV
nak Battyani Ferencnek, Isten
kegelmelleget keuannya, es ala
zatos zolgalattyat ay
anya.

Z hatalmas Isten as
eu na g bölchesegeből
azert terömtötte az
emböri nemzetöt,
hog Isteni io uoltat,
es ismeretit uele közlene, es uegre
az örök életben uinne. Az kedig ki
lomben nem lezön hanem az eu ala
dot igeyenek tanusagabol mert min
dön akarcttyat es keduet abban ie
löntötte meg. Azert tartotta meg ez
uelagnak mindön idejben az eu
zent igeye könyuet: es azert ualazt

A 2 es
Eiber Coll. Ref. Mösárhelyensis
1764

es erezt igaz hirdetőket, es magyarázokat, hog nem akarya az embőri nemzet között ki uezni az eu igaz ismeretit.

Myert hog azért az vr Istennek kegyelméből en reyam bizatot eth, azzent igenek hirdetese: en tisztom ezis, hog az igaz Fundamentomira az köröztyeni tudomannak az kis gyermekcheket tanyhā, es igazgassam. Ez okeyert azokat reuid summaban zedtem, es ki ereztöm, hog legyon honnet erchenek Isten felől, es tannullyak az Iesus christusnak ismeretit. A kik kedig ellensegi is az igaz Isteni tudomannak, ebből tanullyak meg, hog az vr Istennek igaz bezedede ellen, az mi köröztyeni gyöleközetők nem val. Ha kedig valamiben karhoztatnak, hog tudgyak

gyak mindönök, hog meltatlan bintettetők tőlök, mert mi Istennek igaz igeyetől figgeunk.

NEkőd kedig ayanlom Vram, ez könyuechket, hog az vr Istennek felelmebenis neuekődgyel, es hog az the peldadból egyebekis intesenek az mennyen tudomannak zerelmeze, hog Istennek mindon io akaratyauval meg kazdagodgyanak es betellyenek.

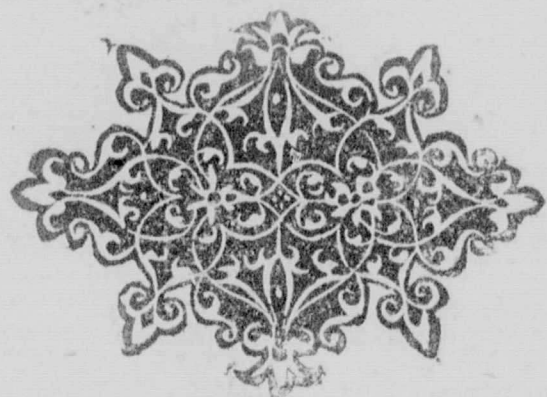
Azert is illik, ez könyuechkenek oltalmat fel vennöd, hog arra zoktasd magadat meg iffyuzagodtul fogua, hog Isten tisztölseget zeresed, es az eu dicheretiert az embőrok között (kiknél Isten nem kedues, Sem az eu zent igeye) io ziuel

A ; töre

tőreködgyel. Az vr Isten meg tar-
chon, es meg algyon mindön men-
nyeiñ aldomasiual. Amen.

Nagyfagod.

Alazatos zolgaya Beythe
Istuan Prædicator.

Az Kőröztyeni tudomannak Funda-
mentomiról valo reuid kerdoza-
kődesők.

Kőröztyen vagye attyamfia &

Kőröztyen vagok.

Miuel bizonytod kőröztyen-
segődet &

Azzal hog meg kőreztőlködtem, az
vr Iesusnak neueben, ez hizőm hog az ata-
tya vr Isten, az ev zent fiayert nekőm bi-
neymet meg bochatotta, es az őrők eletőt
nekőm adgya.

Michoda az Kőröztyenleg &

Ez hog hidgyőnk az attya Istenben
mint terőntenkben, es az ev zent fiaban,
vgmint meg valtonkban, es az zent lelők-
ben mint vigaztalonkban, es ez hitnekala-
tala vallyok az őrők eletőt.

Hany Fundamentomi vannak

A iij az

az kőröztyeni tudomannak?

öt kiualkeppen valo dolgot kel minden kőröztyen embörnek meg tudni.

Mellyek azok?

Első, az vr Istennek törüeny, az tiz parancholat.

Masodik, Az Euangeliom.

Harmadik, Az imadlag.

Negyedik, Az Kőröztség, vyonnam ziletés.

Ötödik, Az vr vachoraya.

Honnet zarmaznak ez Fundamentomok?

Az vr Istennek igeyeből auag bezedésből, Azaz, ezokról zol az vr Istennek igeye.

Michoda az Istennek igeye?

Mellyet az eu hiu zolgayanak Moysesnek általa, meg iratot, ez velagnak te tömtefeteul fequan valo cheleködetyről es igeteti.

igetetiről, annak vtonna, az eu zent Prophetaynak általa zent lelők vezereseléből meg iölöntöt.

Vegre, az ev zerető zent fia által nekünk ki nyilatkozattá, kihöz sem adnunk, Sem valamit el vennők nem zabad, melynek magarazoi az zent Apostolok, es azoknak hiu tanytuani.

Hany reze vagon az Isten igeyenek?

Kettő. Az törüeny, es Euangeliom.

Az első Fundamentomról.

Michoda az Törüeny?

Az Istennek bezedé, mely meg tiltya az gonoszt, es paranchollya az iot, ki keuan minden emböröktől tökelletős engödelmet es örök karhozattal fenyogeti az engödelenöket.

Ki által ada ki Isten az törüent?

A v Moyses

Moyfes Prophetanakaltala, kit az Chyora
da mellől ven el, es közben iaroua teue az
Israel nepe, es maga kōzōt.

Mikorban es hol ada ki ē

Az Sina hegyen, az Sina hegyen, ki ala
napra iutottak vala az Israel

Mikeppen es mint irua ada ki ē

Az egez sina hegi fistölök vala, az Mer
nyből dörgefők hallatnak uala, es vella
masok: az Isten az hegyre ala zallot vala,
es Moyfessel zōmtól zōmben bezel vala,
mint barattya zokot barattyaual zollani.
Isten az töruent ket kō tablara zent vya
ual ira, es Moyfesnek ada, hog az Israel
nepet reya tanijtana.

Myert adta ellyen nagy chodaká
kal ki az töruent?

Azert hog ielöntene ezzel az eu nag
haragyat az embőri memzetseg ellen az
binert.

binert. Es hog embőri erőben ennek az
eu tellyesytese nem allana, mert mindönök
töl keuanna tökelletős engödelmet, ki az
binöstermezettől lehetetlen dolog.

Myert ira ket keu tablara ē

Azert, hog az Istennek tiztöletit el tud
nok valasztani fele baratinknak tiztöletis
töl, mert az vr Istent mas keppen kel tiz
tölnök, mint sem fele baratinkat.

Mykeppen kel Istent tiztölnök?

Telleyes ziuönkből, lelkönből, es mindön
erönkből, mindönöknek felötte, es benne
biznunk.

Mykeppen kel fele baratinkat tiza
tölni ē

Mint Isten parancholta es Keuannya,
vg mint minnön magunkat.

Mire tanyt az első tabla ē

Istennek zeretetire es tiztöletire.

Mire tanyt az Masodik tabla ē

Feles

Felebaratunknak zeretetire es tisztöletire.

Hany parancholat vagy on az első tablan ?

Negy. kik Istennek tisztöletire nezek.

Hany parancholat vagy on az Másik tablan.

Hat. Kik fele barátunknak zerelmere estisztöletire nezek.

Hany azért az Vr Istennek parancholattya ?

Tiz. a mint meg vagy on Iruan. Exod. 20. & Deut: 5.

Mellyk az első parancholat ?

Azt Mondgya az Vr Isten. En vagy on az the vrad Istenöd, á ki, ki hoztalak te gódet Ægyptomnak földéről, az rabfagnak haz aból/idegön Istenijd ne legyenek en előttem. Mis

Michoda ez parancholat ertelme ?

Előzőr, Istennek io tettet zamlallya elő ue az Israel nepehöz, minemö ergalmassagot velök cheleködöt, mint ki hozta az Kegyöden rabfagbol, es mind ez velagi nepek közzöl maganak valasztotta, Pharao kiralyon erök bozzuyat allotta, es bekefeget sok zantalan haborufagokon viselte.

Az vtan, akarattyat ielönti meg nekik : hog eu is az eu io tetemenijert ezt keuan na töiök, hog eutet meg ismernek, terömö, meg tartö, elterö, es iduöztyö Istenöknek lenni töb Istenökettölönel meg valuan se hallani auag erteni, se kedig vallani ne akaryanak. Mert eu az igaz Isten, ki mindönöketterömtöt, es az köröztyeni gyöleközetnek chodalatos keppen mindon idöben gondgya viselöye, es iduözijtyöye.

Nem tartozik mi hozzonk ez parancholat, holot chak az sydoknak paranchol ?

Amic

Amit az Sydoknak mondot regön az Isten, vgyan azont mondgya nekönkis mastanaban, mert mind eg az köröztyeni gyöleközet: hallyatoke vg mond zeretö fiaym: en vagyok az hatalmas, megtarato es zabaldyto Isten, ki igeröm hog gondgyat viselöm az en nepemnek mindön ideyeben ez velagnak, azért thi is ismeretök engömet Istenötöknek, es meg tatarok nak lenni, es az en ismeretöintölel ne zakadgyatok, hanem örökke en benem meg maradgytok.

Mellyek iozagos cheleködötij az első parancholatnak?

1. Istennek igaz ismereti es vallasa.
2. Isteni felelöm.
3. Istennek zeteteti mindönöknek fölötte.

Michoda vetkeket tilt meg az első parancholat?

1. Idegön Isten hiuest.
2. Hitetlenfegöt es Istenről el feletközést.
3. Isteni

3. Isteni tudomannak es ertelömmnek meg vtalasat.

Mit peldaz az Aegyptom, az pharao, es az Vörös tengör?

Lelki ellenfeginket: Aegyptom pokol, Pharao az ördög, az Vörös tengör az hal, mind ezökböl ki hozot minket az mi kegyelmes attyank az eu zent fiának az Christus Iesusnak általa, es vit az eu örök orzagara, es dichöfegenek neze sere, kit ez velagon hittel, az mas velagon letel zereit meg latunk, es benne gyönörködönk.

Michodak az idegön Istenök?

Mindön gondolatok, bizodalnak, es ismeretök, valamellyek legyenek azok, az eg igaz, zent igeyeben meg ielöntöt Istennek kiöle. Onnet keressök azért ismeretit es vallasat, mely nem magunktul leszön hanem Istennek zent lelke ayandekabol, es buzgo ziuel keridk hog az eu ismeretit nalunk meg velagosyha es megtarcha.

Az

Az Masodik parancholatrol,

Melleyk az Masik parancholat?

Ne chynalymagadnak Faragot kepöt, es semmi abrazatot azen hasonlatossagomra, se azokera, kikuag az menyegben vannak oda fel, vag az földön ede ala, vag az vizekben ez föld alatt, ne imadgyad öket, se ne tisztöllyet, mert en vagyok az the vrad Istenöd, the erős zeretöd ki haramad et negyed nemzetsegiglen meg bintetöm az fele attyaknak fiokat, kik engömet gylöltének, ez ismeg ergalmassagot rezök ez örökiglen, azokban, kik zeretnek engömet, es meg örzik az en parancholatimat.

Mire tanyt ez parancholat?

Nem chak az gondolatokat tiltya meg Isten felöl, a mellyek magunktul lennének, de még kezönket is hog tauoztassok a fele cheleködettől, mely Istennek tisztóletitől el vonna. Az mi zomeynk myert hog Is-

ten

tent ez testi homalyban nem lattyak, ve-lik azt hog inkább nem feletköznek el ro-la, ha valamit ollyat zöröznek ki öket az Isten felöl emléköztesse, mint az Israel fia-aij, a mig Moyfes az Sina hegyön len, addig kezörjtek Aaront hog nekik ara-nybol, tulykokat önterne, a mellyek öket Isten felöl emléköztesnek.

Azert az Vr Isten, ez ellyen gondolatot ez parancholatban, mindönöstöl hatra veti, ez tanijt arra, hog bölchebbé Isten ismertetesére ne tegyök magunkat Istennel, es se mennyei, sem ez földi, sem az uizekben való hasonlatossagok-ka auag abrazatokkal, ne igyeközzök Istenönket tisztólni, mert az eu ismereti lelki, es örökke ualo, kihöz testi gondol- lat ne feryön.

Vagyone ez fele hasonlo dolog ez mastani velagban is?

Vagon. Az Papistak az ö miseyöket Istenne töstök, az mise kinyeret Christus-

B

52

sa, es annak fölötté, zantalan baluanyokat
chinalnak, mind az ég igaz Isten ellen, es
ezökkel el uonyatnak az Istennek ismeret
retitől, ig cheleköznek egjebekis mikor
magok gondolattyat követik, es Isten ige-
yetől el mennek.

Mit tilt meg ez parancholat?

1. Baluany imadast.
2. Magunktul valo bölchelködést az Isten dolgában.
3. Vak merő gondolkodatokat Isten bezedé ellen.
4. Isten felől valo feledékönfegőt, es gondolatlanfagot.

Nem ioñje valami képöket meg
tartanunk, kikel, az Kőfseg emle-
kőstefsek vagy Isten felől, vagy ke-
dig az zentok felől?

Tiltya Isten. Mert azok el uonnyak
az Isten tisztóletitől az embört. Es ez ve-
lagi gondolatot himtnék ziueben. Kiuel
Isten tudomanija meg bantatik. Azert Is-
ten

ten ige yet tanullya az embör, azt forgas-
sa: az á ki az Istennek igaz ismeretit es
vallafat elenkben tuggyaadni. Az zen-
tök kepeijuel kedig vgyan nem kel ne-
kőnk gondolunk: mert hitöket es chele-
ködötöket kel követnők. Magokat at-
tyank fiaijnak az Christusban ismernők.

Michoda fenyőgetese az Isten
parancholatnak?

En vagók, vg mond, az the vrad Iste-
nöd, erös bozzu allo, ky harmad es negy-
ed nemzetsegiglen meg bintetöm affelle
attyaknak fiokat kik az en parancholati-
mat meg nem tartyak.

Mire tanít?

1. Arra, hog az Isten fenyőgeteset, he-
yaban valo dolognak ne tarchok, hanem
fellyök kemeny ostorat, es bozzu allasat.

2. Hog vgyan ez akarattya, hog az eu
parancholati zerent rendöltesek életönk

B ij es chak

eschak azok keduessek elötte mellyeket
az eu parancholatiban hagyot.

3. Ha azt akaryok hog Isten magun-
kat es maradekinkat meg tarcha fellyök
zent neuet. Hol kediglen nem, bozzual-
lasa meg nem al, mind addig, mig eg ne-
hany iziglen el vezefsön es ki gyomlalyon
bennönk.

Nem igaz hogy az atya verköz-
zek, es az fiat bintefsek eröte?

Kilömböznek ez velagi bintetesök, es az
örökke valok, ez velagi aldomasat Isten,
az kegyös es Isten felö elethöz kötelezte,
az az, ha Istenöd felöd, the Istenöd le-
zön es az the maradekode, ha nem felöd:
nem köteles sem magadnak sem maradek-
kodnak meg aldasara. Hanem hog igaz-
saga zerent el vezefsön. De az mennyei
aldomast ayandekon adgya zent fia hiti-
ert mindönöknek, ha meg kiknek ez ve-
lagi binökert choda iteletiböl, maguokat
kitörli ez földről is.

Michoda

Michoda aldomasa az Isten pa-
rancholatinak?

Ismeg ergalmassagot tezők, ezörökis-
glen. azoknak kik zeretnek engömet es
az en parancholatimat meg tartyak.

Mit tanulunk belöle?

Hog nem heijaban hadt a Isten az eu
parancholatyat, hanem aldomasat aka-
rya közleni mindönökkel kik neki engö-
delmessek, es parancholatiban iárnak. Es
hog chak azokon ergalmassaga kik ötet
zeretből zolgallyak es zent neuét felik.

Az a fő örökseg kit gyermekikidnek haz,
ha az vr Istent magadis felöd, es azokatis
Istenödnek tizötletire tanijtod.

Nem igy oztottak az paranchol-
latokat az regijek, hanem ezt az el-
föhöz ragasztottak, es az vtolsobol
kettöt chinaltanak?

B iij

Az

Ez az igaz oztások. Mert az első Istennek felelmere es tisztóletire tanít, az másik kedig ellenz az baluany imadásstul, es magunktul gondolt tisztóletóktól, az tizedik parancholat kedig, az keuanaságokat tiltja es azt mutatja meg, hog azokis binök Isten előtt nem csak az külső chelekódetők.

De hog az másik parancholatrol az Páristak semmit nem emléköztek, ez volt az oka hog az eu baluany imadásokat es idegön Isten hiuesóket inkább fódözhetek volna, es sok külömb külömb felehamis tisztóletókra inkább az zegenytudatlan kösségöt el vonhattak volna.

Az Harmadik parancholatrol.

Mellyk az harmadik parancholat?

Istennek neuet heyaban ne uegyed.

Mire tanyt ez parancholat?

Hogy az vr Istennek neuet zent dolgokban

gokban emlychők, Istennek igeyet böchölyök, meltofagot tulaydonychunk nekü; algyok, magasztallyok es dicheryök az vr Isten, neuere hamissan ne esködgyönk, heyaban ualo zokban, trefakban, gyalazatban iatekban ne emlychők chufolkodua, hanem mint hatalmas Istenönk es attyank előtt meg alaztatsunk

Mit tilt meg ez parancholat?

1. Istennek neuenek böchóletlensegget, mely akkor lezön mikor tunyan halagattyok az vr Isten igeyet, auagy hatra uettyök.

2. Hamis eskóuest, mikor Istenneueuel hamis dolgok tamasztara auagy nyerelegönkre előnk

3. Istennek neuenek gonozul uetelet, mikor arra előnk Isten igeyeuel kire nem parancholatot, mint penz keresésre, uaraslasra, hideg leles ellen, turos es santa Louak gyogytasara, örd öngöfsegökre, uaraslasokra, mind ezökkel gyalaztatik Isten neue.

B 119

4. Hamis

4. Hamis tanítást, hitetést, eretnöksé-
göt, az igazságnak hamisagra forgata-
sat, es egyéb Istentelen ségöket.

5. Isten igazságanak el titkolását, mi-
kor az igazságról vallást kellene tennünk,
es el nyögjök, auág hatra megýönk az í-
gaz vallásban, auág meg tagadgyok az
igaz hitöt, mint Iudas.

6. Ha nem tanullyok az Isten igeyet
es nem hirdettyök, semio példak nem va-
gyunk Isten igeye halgatasára es tanufa-
gara egyebeknek.

7. Ha ez velagi életönkert, beke ségön-
kert, tisztö ségönkert, meg vnyok az Is-
tennek igeyet, es nem akarunk meg alaz-
tatni az hatalmas Istennek neue alat ha-
nem beketelenök vagyunk, es zuggolo-
dunk az zerechatalanságokban Isten el-
len, mint ha meltatlan büntetne bennök,
auág nem erdömlenök az eu hatalmas
kezet.

Zabade az Vr Istennek neuere
esködnök?

Zabad.

Zabad.

1. Mikor az vr Istennek igazsága val-
lása keuannya, így esközik zent Palis egy
nehanzor, tuggy az vr Isten, ugymond,
hogy nem hazudok.

2. Myert hogy ez velagi élet, neha
azt keuannya högy az magunk igazsága-
tis eskövesönkel kel meg bizonytanunk,
abban sem vetközönk mikor igaz ual-
last tezőnt, á mint az Isten mondgya:
esköztök az en neuemre.

3. A mikor zegeny fele barátunk
zik sége keuannya, az igazságról tarto-
zunk mellete igaz vallást tenni, igazan
azert meg esközönk ez három dologban.

Myert mondgya tehát Christus
Matt: 5. hogy semmire ne eskö-
gyönk?

Ellenzi az heyaban valo eskövesö-
ket es alhatatlan zokat, es kilömb kilömb
fele ezkövesöknek nemét, kiket az em-
börök gondoltanak, es tanijt az alhatatos

B v es igaz

es igaz zora, nem ellenzi az felől meg
mondot esküesnek zikseget.

Mellyek iozagos cheleködötj ez
parancholatnak?

1. Istennek dichereti es magasztalasa.
2. Igaz hala adas az Christus által.
3. Istennek segedsegre hívása es imas-
dasa.
4. Igaz uallasa az Istennek neuenek
mindön teudigesök es hitetlensegök ellen.
Es uegig meg matadas az igaz hitben.

Az negyedik parancholatrol.

Mellyk az negyedik parancholat?

Innepöt zentöly.

Mit ad elenkben ez parancholat?

Hog az vr Istennek igeye halgatasara
be gyöllyönk, azt mindön ez velagi zor-
galmatosagunkat el hagyuan io keduel
tanullyok.

tanullyok. Imadkozzunk az Vr Istene-
hoz, az őzent fianak az Christusnak al-
tala, es az köröztyeni gyöleközet zentse-
giuel ellyönk hitönknek erősfyterere.

Hizöm mindön nap kel köröztye-
en embörnek Istene felöl tanulni, es
imadkozni?

Vgy uagyon, de ez uelagi elet, egyeb
napokon zorgalmatos magarol, es nem
viselhet olyan zorgalmatos gondot az
Isteneröl, azért az vr Isten, az innep na-
pot azért parancholta, hogy azon ez ve-
lagi munkaynktul el zakaduan, kiualt
keppen az Isteneröl visellyönk gondot.

Isten az zombat illest paranchol-
ta az sydoknak, az immar mi hoz-
zank nem tartozik?

A minire az egy hazi törüenyé Moy-
sesnek, anneba hozzank nem tartozik
mert

mert Christus azt elűrtte, de á minire, az Istennek igeye tanusagara tartozik örök parancholattya Istennek, es ez velagnak minden ideyere tartozik, mert így akarya Isten az eu zent orzaga ertelmet nalunk meg marasztani, azért is az köröztyenők az sydok zombat illetet, Vr napyara vag vasarnapra vötték.

Mellyek chelekődöttij az innep napnak?

1. Istennek igeye halgatafa: es tanusaga, melyből Isten ismeretöt, hitöt, igazsagot, penitentiat, es örök életöt tanulunk.

2. Istenhez kiualt keppen valo könyörges az egez köröztyeni gyölközettel özue, az Christus által.

3. Az zentsegőknek vetele, hitönek erősegere es az örök életnek meg bizonyosodasara.

4. Istennek igeyeben, es orzagarol valo elmelködöt. Vñ élet uifeles.

5. Ergal

5. Ergalmassagos cielekődöttök gyakorlata, zegenyőknek nyomorultaknak latogatafa, nyomorultak segijtese.

Kik zegik meg az innep napot?

1. Kik Isten igeyere semmi gondot nem viselnek, sem bezedet nem halgatyak.

2. A kik zidalmazak Isten igeyet, es az köröztyeni gyölközetnek igaz valasat.

3. Kik Baluany imadasra, misekre, buschokra, zarandokfogokra mennek es azokban helhöztetik iduőségöket.

4. Kik az innep napon nem imadkoznak, nem adnak igaz halakat az vr Istennek, nem gyakorlyak az zentsegöket. Hanem vgyan azt tartyak, hog euk kivöt embörij Istennek.

5. Kik Isteu igeyeben nem gyönörködnek, nem ilnek innepöt tisztasagban es igazsagban. Hanem haragban, vörösködesben, feddözésben.

6. Kik

kik zegenyöket nyomorultakat nem
taplálnak, es egyéb ergalmafsagos chele-
ködötökben nem foglallyak magokat.

Michoda fenyogetese az innep
meg zegefenek?

Azt mondgya az Isten Ierem: 17. re-
zeben: ha nem halgatandotok engömet,
hogy meg zentöllyetök az innep napot,
es meg tartoztasatok magatokat kezi
munkaytoktul, tőzet gyuytok föl Ierufa-
lemnek kapuy közepöt, es meg emezti
az eu hazajit, es meg nem oltatik, azaz,
el veztöm polgari köfsegötöket, pustaua
tetetöm varasytokat es orzagotokat, az
en innepömnek meg zegefeyert.

Nem kelle tehát semmit az innep
nap cheleködni?

Kel, es fokat, de az mellyeket Isten
keuan nem azokat kik az mi telhetetlen-
segönkre

segönkre ualok volnának, ergalmafsagos
cheleködötökben foglallyok azért ma-
gunkat es zeretetnek pelolajit ielönchök
attyankfiájhoz.

Michoda igereti az innep ille-
senek?

Azt mondgya Isten vgyan ottan: ha
halgatandgyatok az en bezedömet, es
meg zentölenditök az en innepymet, mel-
lyeket parancholtam thi nektök, kyraly-
ok mennek be, az thi Kapuijtokon, es meg
aldatnak az thi varasitok mind örökke,
azaz, meg tartom polgari köfsegötöket,
budofoua bennetök nem tezek, az thi
nemzetsegtökböl ualo feyedelmetök meg
nem fogyatkozik, idegön kyralyra igye-
tök nem iut, az en aldomasom raytatok
marad. Es eddig az első tabbarol, ki az
vr Istennek tistofsegehöz tartozik.

Az másik tablarol.

Melik

Mellék az ötödik parancholat?

Attyadat es anyadat tisztöllyed hog hoz-
zu eleteu leg ez földön.

Michoda ez parancholatnak er-
telme?

Keuannya az Vr Isten, á kiktől ez ve-
lagra adot bennönk, kikkel ez velagon
oktatat, gondunkat viselteti, es taplatat,
hog azoknak engödelmesek legyönk,
zauokat halgassok, zolgallyunk nekik,
es mindön melto tisztölsegöt tegyönk,
hog arra emleköztesönk hog mennyek-
ben is attyank legyön, es annak peldazat-
tyat visellyek azok, kikre ez velagon Is-
ten bizot bennönk, hog nem törtene-
böllyönk ez velagra, sem erh zerencha-
ra nem eleunk, hanem az vr Istentől van-
nak mindönök, es az eu hatalmas gond-
gya viseletiből.

Hany feleket ert az zileknek ne-
vezetijn?

Negy

Negy feleket.

1. Attyankat es anyankát, kiktől
Isten ez uelagra adot, ezöké az első tiz-
tölseg, adhatta uolna Isten, hogy kira-
lyoktul adot uolna nemellyeket bennönk
ez uelagra, de ugyan igy akarta az eu
Isteni felelmet benneunk gyakorlatni,
hog az zegeny zilyenkertis meg ne utala-
nók, es az hatalmasakért magasztalnok
az vr Istent-

2. Tanytoynkat, oktatoynkat, eskik
Istennek utara uezerlenek, ezökertis at-
tyaynk neue alat akarya Isten hog erchök
es böchöllyök.

3. Feyedelminket, es ez velagy be-
kesegeunk oltalmazoijt, kik nekil semmi
ez uelagi eletönkben io rendel nem lenne,
ezöknek engödelömmel es zeretettel tar-
tozunk lenni, es tartozot zolgalattal.

4. Mindön nagyob ideyő embörö-
ket, kikkel Isten eléb kesertette meg ez
eletöt, es kik ertik inkab tölönknel az
tíztoletölsegöt, tartozunk ezöknek is bö-
chöllettel lenni es tisztölsegel.

C

Kik

kik uetköznek ez parancholat ellen?

Előzőr, kik engedetlenök, az io in-
test nem fogadgyak, keuelyök, öregbe-
nek utaloy, föl fualkodottak, magokban
bölchelködök.

Mafodzor, kik zileyöket meg utal-
liak, nem tisztölik, nem taplallyak uenfe-
gökre, uetköket el nem földözik, az eu-
ueyöket erőuel el uonnyak.

3. Kik tanijtoyoknak iora intefet, ta-
nytasat, hatra uetik, es zabad akarattyok
zerent akarnak elni.

4. Feyedelmeknek kik tisztöfegöt
nem teznek, uroknak hiuen es zeretettel
nem zolgaluak, hanem uag alazzak hirö-
ket neuöket, uag kedig hizölködök es
alnokok.

Michoda aldomasa az ötödik pa-
rancholatnak?

Az hozzu elet: az vr Isten, azoknak
kik eltetik zileyöket es hiuen gondgyo-
kat uifelik, engednek nekik, meg hozzu
eletötigert, es ez uelagialdomast.

Arra

Arra ualo kedig az hozzu elet, hogy
embör Istene io uoltat meg lassa. Istene-
nek igaz ismeretire iusson, alazarossagot
tanullyon, mely Istennek fő tisztöleti.

Az köröztyeni gyöleközetnek ez uela-
gonis beuölködésijt es io zerenchajjt neza-
ze, es egyebeknek Isteni felelömre igaz a-
gatoyok legyön.

Michoda bintetesök azoknak
kik ez parancholat ellen iarnak?

Valakik zileyöket nem tisztölik sem
gondgyokat nem uifelik ha az zikség
keuannya, az Isten eletöket meg reuidyti,
es az hozzu ideyg ualó aldomastul meg
foztya. á mint cheleködöt az Heli Pap
fiájual es egyebekkel.

Kik feyedelmöknek engedetlenök,
Istennek modgya uagyon rettenetös meg
bintetesökben, arrolispeldaynk uannak.
Kik tanij toyoknak zauokat nem fogada-
gyak es haladatlanok az ioyert, nem ue-
zik haznát soha az nömös tanufagnak.

C ij Azert

Azert nem oka nekil keuannya ez engödelmet az vr Isten hanem hogy menyey aldomasat es io uoltat uegyök.

Mellik az hatodik parancholat ?

Ne öly.

Mit paranchol ebben ?

Högy embör öldökletöl, haborkodastul, uereködéstöl, zidalomtul, gyalazozotul, harag tartastul, iregysegtöl, vizza uonyastul magunkat örizzök. hanem bekefegöstyrök, chendezök, io akarok, bozzu még engedök, eggyesleg zeretök legyönk, még ha ualaki meg bantis, Istenert meg engedyük, harag tartok ne legönk, zidalmas zot, atkozodast, eltauozastunk.

Hol magyaráztatik meg ez parancholat ?

Zent Matth. 5. rezeben, ahol Christus azt mondgya; hallottatok mi mondatot

datot az regyeknek, ne öly, ha kedig ualaki embört ö melto lesön iteleltre, de en azt mondom, hogy ha ualaki meg haragzik felebarattyara oka nekyl, melto iteleltre, ha kedig ualaki, ki fakasztandgya valami iellel haragyat, melto gyölekozetre, vagy az nagy törüentre, ha kedig azt mondandgya, bolond, melto az ego öznek keminczeyere. á mely zokban vrunk meg magarazza ez parancholatot, hogy nem csak az kilsö emböri öldökletöl es uerefegröl zollyon, de még az belsö zikraiat is az haragnak meg tiltya, es akar mi kilsö mozdulatokat.

Mellyek iozagos cheleködettj ez paraocholatnak ?

1. Egyigyö élet, auagy kegyössleg.
2. Bekefegös tires, auagy engödellemelleg.
3. Bekefegnek es eggeslegnek zereleme.
4. Artatlan élet.

Michoda uetkek ellenkődnek ez
parancholattal ?

1. Harag tartás.
2. Bozzu izés.
3. Gigkofság.
4. Haborkodás.
5. Zegenyőknek nyomorytása.

Nem Zabade bozzut allani ?
Nem.

Mi az oka ?

1. Mert isten tizti; nekőm az bozzut,
es en meg terytőm, Rom: 12.
2. Mert mindőn binőknek indulattya.
3. Mert az kőzönsegős bekefegh meg
bantatik uéle.
4. Mert az bozzu allasban embőr
Istenēt nem féli, nem imadkoz-
hatik, halákat igazan nem adhat.

Michoda fenyőgetese ez paran-
cholatnak ?

Azt mondgyá az Isten: ualaki em-
bőit ölend, ki ontatik annak az eu uére,
az

az az, soha Isten bintetetlenőn nem zenu-
di ez parancholatnak meg zegését, sem
ez eletben sem az más uelágon.

Nem zabade törüenkődnők, mert
az is nagy rezre haragbol uagyond

Az törüent Isten hadta, es az io lelki
ismeret harag nekil is törüenkődhetik,
hogy az igazság meg tésék, annak fölőtte,
nem tiltatik az Kőzönsegős bozzu allas,
hanem az zőmely zerent ualo.

Mellyk az hetedik parancholat ?

Ne paraznakodgyal.

Mit keuan ez parancholat ?

Zent es tiztasagos eletöt, hogy buyasagot
förtelmességöt, paraznakodast, hazas-
sag törést, Sodomabéli uérket, heuolko-
do chelekzdetöket, agyaskodasokat,
kuruas eletöt, ez uelagi nyayas on-
dok enököket, zokat, bezedöket,
el tauoztassunk, hogy zent es tizta-

agos
C iiiij
bevezetéseket, C iiiij
7. Isten által az igazságosságokhoz vezető út
8. Isten által az igazságosságokhoz vezető út
9. Isten által az igazságosságokhoz vezető út
10. Isten által az igazságosságokhoz vezető út

lagos, es förtelöm nekil való életöt vis
sellyőnk, még gondolatinkis zentők
legyenek.

Az zent hazassagot böchöllyők, mint
Istennek zörzefet, melyből Isten akarya
az köröztyeni gyöleközeföt epijteni, es
mellyet az ondok uetkeknek eltauozta-
tasara, Istennek neuenek segedsegre hi-
uasabol egyoruossagul zörzöt.

Mellick ez parancholatnak erőf-
lytesij?

Aztmondgya zentpal. Heb. 13.

Köuessetők az thizta életöt, mely ne-
kil Istent, senki nem lattya: az paraznakat
kedig es hazassag töröket Isten meg iteli.
Ismeg: 1. Thessa. 4. ez az vr Isten aka-
rattya, hogy meg tartoztassatok magaa-
tokat az paraznasagtul, es tuggya min-
dönitők az ő edenet tartani meg zentö-
lesre est tiztössigre.

Mellick iozagos cheleködety ez
parancholatnak?

1. Tiztas

1. Tiztasagos élet, ez zentsegh.
2. Hazassag, az ferfinak az azzony-
allatal Isten törüenyé zerent ua-
lo eleti.
3. Zent bezedők es zent cheleködetyök.

Mellick ellene valok?

1. Paraznasag, ektelen es buyalkodo
elet.
2. Hazassag töres, hazassagnak el-
zakasztasa.
3. Belendős es barom élet, sodomala-
kodas.
4. Zeretetnek tözeuel való görnye-
dözes.
5. Parazna es ektelen bezedők.
6. Magoknak tulaydonytani tiztasag-
nak ayandekat, es keuelyködni
Istenellen, kep mutalo keppen.
7. Egny belöl zeretetnek tözeuel.

Nem tiztasag am az hazassag?

Az latorfag nem tiztasag, de az vr
Istennek Zörzefe, ualahol ualamenti ba-

C v ratfag,

ratlag, apaczafag es nőtelen papfag va-
gyon, mind azoknal böchöletösb, mert
azok azzal nem dicheködhetnek hogy
Isten zörzötte volna őket, de az iambor
hazaffagnak első zörzöye az vr Isten,
Gen. 2. es ioua hagyoya es erőfsytöye az
ő zent fia az Christus Iesus, Matt: 19.

Nem mondhat am mifet ha ha-
zas lezön?

Igaz, mert az iambornak es zent ele-
tő embörnek, nem io ördögnek zolgalni
es báluánnak, hanem meg olyan ondokot
es förtelmést kel arra keresni, minemő az
zentsége: fuffatok az báluany imadástul.

Mellyk az nyolczadik paran-
cholat?

Ne vroz.

Mit tilt meg ez parancholat?

Chalardsfagot, lopast, kár tételt, tola-
uaylast, hamis nyereség keuanast, telhe-
tetlenségöt, zegenyöknek meg nyomorya-
tasat,

tasat, a mijenkel való meg nem elégödeft.
Istentől nem tartani életünk beuytesét es
aldomasát, magunk igyeközetiből meg
akarni Kazdagodni, más embörök rona-
tását es iozágok elueuését. summa zerent:
hogy senkinek azt ne cheleködgyök, a
mit magunknak nem akarunk.

Mit paranchol thehat?

Hogy az vt Istentől uaryok életünk
beuytését, az másét el ne uegyök, zegen-
nyökön ne hatalmaskodgyunk, igazán
elgyök, az igazságot gyakorlyok min-
dön iozagunknak eletiben, mert Isten né-
könkis [oly hatalmas es ergalmas adni,
min zinten egyebeknek.

Hol uagyon ez parancholatnak
bizonsága?

Esa: 33.

Iay ki toluaylaz, ragadoz, mert ismeg
el toluaylatol, Psal. 36. Iob az igaznak
az keues, az binösöknek zantalam iozäs-
goknak fölötte, etc.

Mellyk

Melleyk az kilenczedik parancs-
cholat?

Hamis tanu ne legy.

Michoda az ertelme?

Hogy igazságot zerefsőnk, igazakat zol-
lvunk, es chelekődgyőnk, életőnk egge-
sődgyek Istennek igaz es io akarattyaual,
ne patuarkodgyunk, ne arulkodgyunk,
mas embőr életit ne gyalazzok zollyok
mindönök felől azt á miaz attyafiuy zere-
tetöt illeti, senkit hamissan el ne ueze-
sőnk, igaz iteletöt zolgaltassunk es chelekö-
dgyőnk, hamis eskőuők fele baratink el-
len, es tanuk ne legyőnk, gonoz es Isten-
telen embőrök gyölekőzetitől őrizők
magunkat.

Melleyk iozagos chelekődetij?

1. Igaz uallas, igaz bizonyság tetel.
2. Hiúség mindön chelekődetőkben.
3. Io lelki ismeretnek uifeleti.
4. Igaz procatorkodas, es törüeny-
tetel. Melly-

Melleyk'ellene valo uetkek?

1. Hazugság, hamis bezed, cha-
lardlag.
2. Alnokélet, es hyzökődés.
3. Nyeluelualo hamis kereskődés.
4. Biraknak, es itelőknek zön ely
ualogatafok, es ayandekert ualo
itelettyök.
5. Tulaydon hazonnak kerese-
feti.

Melleyk az bizonyfagij?

Pfal. 25. Kiknek kezőkben hamissá-
gok uannak, es az ő iob kezők ayande-
kokkal megtölt.

Pfal. 14. Kialnokfagot az eu nyelue-
uel nem chalekődöt, es nyerefegöt az
artatlanon nem uöt. Prouer. 18. nem io az
hamisnak zömelyet az törüenyben be-
uennöd, hogy el hayolij az itelettől es az
igassagtul.

Ezt akarya azért Isten, hogy az igaz-
ságot zerefszök, es életőknek igazgatafa
az legyon.

Melleyk

Mellik az tizedik parancholat?

Fele barátodnak hazatne Keuannyad,
se ne keuand az ő feleséget, se zolgayat,
es zolgaló leyanját, se ökrét, se zamarat,
es semmi nemő morhayat.

Micboda sommaya ez parancholatnak.

Hogy Isten nem csak az kilső, es
látczo gonoz chelekődetőket tiltya es el-
lenzi, de még ziueknek indulatyt, gonoz
keuanságokat, bēlső erzőkőnfegőket, uet-
kős elmekődetőket is, meg tilt, es keuana-
nya azt hogy mind ziuönket, elménket
es igyekőzetönket, miud kedig lelkonket
tiztán tarchok mindön nemő uetkektől es
keuanfagoktul, nechak hogy el ne uegyők
az masét, es ne árchunk fele barátunka-
nak, de hogy még csak az olyan gon-
dolat se talaltásék ziuönkben, hogy uag
keuannok az masét, uagy neki artalmára
igyekőznénk lenni, auagy hogy kissebsé-
get es ueződelmēt zannók.

Hogy

Hogy lehetegős az embőroktől?

Eth mutattatik meg az törüennek ne-
héz volta, es hogy az mi erönkből ne le-
gyön tellyesytése, azért senki általa sem
juthat Istennek kedüében, mert nem tehet
eleget neki ez romlot, es binnel meg séröt
termézetben.

Myert adta tehat Isten az törüent?

Nem azért hogy általa iduözöllyönk,
auagy hogy erdömös chelekődetőyek le-
gyönk, uagy egyebeknek haznalhassunk
az mi engődelmönkel az törüenyhöz, ha-
nem bizonyos okokért adta, kikről min-
dön embőrnek illik gondolkodni.

Mellyek az okay myert Isten az
törüent adta?

Neg oka uagyon.

Mellyk az első?

Hogy

Hogy meg mutatná minemő volna az Isten: tudnya illik, igaz, tizta, zent, főrcelóm, nekil ualo, etgalmas, kegyős, mindönökkel ioreuő es io akaro, bekefegős tirő, es ellyenőknek keuanná az embörök ketis hogy lennenek, azért az törüeny ki ielöntöt abrazattya az vr Istennek.

Mellik az masik ?

Hogy mind ez egez uelagot binősnekerné, es el Karhoztatná, meg feddené uetkeröl, es meg remytené, az Istennek bozzu allo haragyanak latafaual.

Mellyk az harmadik ?

Hogy tanyhon minket az io chelekődetőkre, ninchek am egyeb chelekődetők kik keduesslek legyenek Istennek, hanem chak mellyek az eu parancholatyban vannak, azért mondgya zeut Pal: az bint nem ismertem, hanem az törüeny által, mert az keuanfagot nem tadom uala, ha az törüeny nem mondaná, ne keuand vgymond, Rom. 7.

Mellyk

Mellyk az negyedik ?

Hogy meg mutassa az mi elégtelen uoltunkat az idnőség uetelére, es igazgafson az Christushoz, mely bé tellyesijtese az törüennek mindön hiuőnek meg igazulafara, Rom. 10. Is meg: az törüeny oktato mestörönk uolt az Christushoz, hogy az hitbőligazytatnánk, Galat. 3.

Nem telliesijthettyőke tehat be az törüent ?

Nem lehet ez gyarió természetben senkitől, mert mindönök uetköztenek es ziköldnek Istának dichősége nékil, Ro. 3.

Lam azt mindgya zent Ianos, 1. Ioan. 5. ez az vr Istennek zerelme hogy az eu parancholatijt meg tarchok, es az eu parancholaty nem nehezek ?

Zol az vj testamentomnak parancholatyrol, auagy az vj engödelómrol, mely kellemetős Istennek az Christusért, nem az vr Isten törüenyének magunk által ualó be tellyesijteséről, mert az Istennek törüenyetökéletős, mi kedigtökéletlenők es romlottak vagunk. Azért

D

Chris

Christustul kel uamunk az törüennek bé
tellyesytféset, es az, az eu hityért tulay=
donytatik mindönönknek Istentől.

Michoda summaya az Istennek
parancholatinak?

Igy uagyon meg iruán Matt:22. Luc.
20. Zeressed uradat Istenödettelyes zi=
uedből, tellyes lelködől, mindön erödből
es mindön igyeközetödből.

Es fele baratodat azonképpen mint
tennön magadat.

Myert kellöt az törüent Christus=
nak be tellyesyteni?

Hogy az vr Isten igasságának elég
lenne, myért hogy azért az törüeny Isten
igassaga, ualäkiknek Istenkeduében kela=
lerék iutni, eleget kelle azoknak tennijök
Isten törüenyének. Azért Christus közs=
ben ueté magát, es bé tellyesyté az törü=
uent, es az benne ualó igaz hit által né=
könk tulaydonytá az e tellyesytféset.
Hogy az attya Isten ugy uenné tölönk,
mint

mint ha mi cheleködtök volna az igazsá=
got elötte, azért mondgya zent Pál. Rom.
5. hiből azért meg igazijtatuan, béke=
ségönk uagyon Istennél, az mi vrunk Ies=
sus Christus által.

*Az köröztyèni tudomànnak
Masik Fundamentomáról,
Az Euangeliomról.*

Michoda az Euangeliom?

öruöndetös izenet az attya Istentől,
kiben mi nekönk az eu zent fia által, meg
bochattya bineynket, meg igazijt, es az
örök életöt igbèri. görögh ige kedig, az
Euangeliom, öiöm mondást ie gyöz.

Hol uöt eredetöt az Euangeliom?

Paradichómban, az első ~~z~~önknek
ottan uétkök után, mikor az ~~o~~ ~~o~~ ~~o~~
D ij ellen

ellen az aldot magot ighére nekik, mon-
duzn: Gen. 3. Azzonyallat magua meg-
töri az kygyonak feyet, azaz, oly mag-
zatot ad Isten az azzonyallattul, ki által
az örök halál el uetetik, az bin meg be-
chattatik, es az el ueztöt igazság vyonnan
meg epytetik, mindön ő benne bizóknak.

Michoda az Euangelion summaya?

Ez hogy az atya mindönható Vr
Isten az emböri nemzetöt zerette, es egs-
getlen egy fiát érötte adta, kinek aldozat-
tyauval az emböri nemzetnek halálais el
uetetöt, es az atya Istenis kegyehnes Iste-
ne löt, es az örök élet öket uarya, ualakis
hiznek ebben ez meg holt es föl tamador
Istennek zent fiaban, mert mind enni sok
ió tetemenijt az vr Istennek, chak hitnek
által kel myenke tennönk.

Michoda az hit?

Isten ergalmassagában ualó bizoda-
som, ingyen, mindön erdömönk kiuöl,
chak az Iesus Christus által.

Elege

Elege az hit az iduösslegre?

Elég, mert az igaz embör hitből él.
Rom: 1. Heb: 11. 10. Abac: 2. Ismeg: hit
nekil lehetetlen dolog Istennek kelleni.
Ismeg: valaki Hizön az fiuban örök eleti
vagyon Ioan. 3.

Mit kel hinnönk Istenönk felöl az
köröztyenlegben?

Azt az zent Apostolok, az credoban
zedték, es hitönknek agazatiynak ne-
uezték.

Hany reze uagyon az credonake?

Harom. 1. Az terömtésről. 2. Az
meg ualtásról. 3. Az meg zentölésről.

Auagy. 1. Az atya Istenről. 2. Az
fiurol az Christus Iesusról. 3. Az zent
lelökrol, es io tetemenijről.

Mellyk az első reze?

Hizök egy Istenben, mindönható ata-
tyaban, mennek es földnek terömtéyében.

D iij

Michon

Michoda az ertelme?

En uallom azt, es igaz hittel hizom, hogy mind ezok e kiket latunk, es kiket nem latunk, nem történetből lettenek, sem mind örökké nem uoltanak, hanem az egy teremtő fölségös Istentől uottenek eredetöt, es ő töle teremtettek semmiből mind ez egész uelág bölchesége ellen, es eu az eu nagy gondgya viseletiből élteti es táplálja őket, es gondgyokat uiseli mindönöknek még az mennyeieknek is, mert eu mindönható, es io Isten.

Myert hiuatik attyanak?

Az egyéb emböröknek azért: mert eu teremtöt mindönököt, eltet, táplál, megtart, es gondot uisel, életöt ad, bekeségöt es meg maradást.

De az köröztyenőknek azért: mert örökké ualó attya, ami vrunk Iesus Christusnak. Ki által minket is fiajua fogadot, es örökösijue töt, ezért attyánk, es az Christus attyánk fia.

Mikor

Mikor teremtötte Isten az memyet es földet, es mindön bennök valokat?

Ennek előtte vgy mint 5 5 4 5. ez tendöuel, a mikorban sem idő, sem ualami egyéb letel nem volt, hanem csak ő maga, az örökké valo bölch Isten, mindönököt az eu igeye, az az, zent fia által teremtöt, hogy meg mutatná bölcheségét, hatalmátságát, io voltát, önnön magát, zent fiát, hitit, iduöztyesét, örök életit, es mondhatatlan nagy zerelmét.

Menij ideyg uegezé el az teremtés mind ezöknek?

Hat napon, mindönököt valamellyeket akara el uegezé, es az hetedikön meg zönék, es azt magának zentöle, azaz, az eu tisztöletire valasztá.

D üij

Mind

Michoda az ertelme?

En uallom azt, es igaz hittel hizom, hogy mind ezok e kiket latunk, es kiket nem latunk, nem tortenetbol lettenek, sem mind örökké nem uoltanak, hanem az egy teremtő fölségös Istentől uottenek eredetöt, es ő töle teremtettek semmiből mind ez egész uelág bölchesége ellen, es eu az eu nagy gondgya viseletiből élteti es táplálja öket, es gondgyokat uiseli mindönöknek még az mennyeieknek is, mert eu mindönható, es io Isten.

Myert hiuatik attyanak?

Az egyéb emböröknek azért: mert eu teremtöt mindönököt, éltet, táplál, megtart, es gondot uisel, életöt ad, bekeségöt es meg maradást.

De az köröztyenöknek azért: mert örökképaló atya, ami vrunk Iesus Christusnak. Ki által minket is fiaijua fogadot, es örökösijue töt, ezért attyánk, es az Christus attyánk fia.

Mikor

Mikor teremtötte Isten az mennyet es földet, es mindön bennök valokat?

Ennek előtte vgy mint 5 5 4 5. ez tendöuel, a mikorban sem idő, sem uasami egyéb letel nem volt, hanem csak ő maga, az örökké valo bölch Isten, mindönököt az eu igeye, az az, zent fia által teremtöt, hogy meg mutatná bölcheségét, hatalmallságát, io voltát, önnön magát, zent fiát, hitit, iduöztyesét, örök életit, es mondhatatlan nagy zerelmét.

Menj ideyg uegezé el az teremtés et mind ezöknek?

Hat napon, mindönököt valamellyeket akara el uegezé, es az hetedikön meg zönék, es azt magának zentöle, azaz, az eu östötire valasztá.

D i

Mind

Mind örökre tarté ez uelag.

Az urnak terömtésynek chodálatos dolgaj meg maradnak mind örökké.

De az emböri nemzet, nem marad meg ez uelágon, hanem hamar napon Isten, ueget tezőn es zarandokfogban, es az köröztyenséget vizi az örök életben, az eu zent országában, ahol oztán uéghetetlenül élönk az ő zine lattauál.

Mellyk az másik reze az credonak?

Hizök es Iesusban Christusban, eu fiában, mi egy urunkban, ki fogantaték zent leloktól, zileték ziz Mariatul, ken zaték Pontius Pilatusnak alatta, meg fészöle, meg hala, es el temettekék, zálla poklokra, harmad napon hallottaybol föl tamada, mene menyekben, ile atya Istennek iobyara onnan lézőn meg iöuendő itelni élöket es holtakat.

Michoda az ertelme?

Igy ielöntötte meg az terömtő fölségős Isten magát; hogy ő neki eggetlen egy fia legyön,

legyön, uele egy hatalmu es dichösegeu, es örökké való, es egy allapatu, a kit embörökhöz való zeretetyért, ez uelág ualságára igért uolt még az első uetök után, azt azért meg adta immar az emböri nemzetnek, es emböri testben ziletette, az ziz Mariatul, zent léiök cheleködeti által, nem ferfiu magból, ki az mi nyomorúságinkat magára uötte, az mi adossá ginkat mellyekkel Istennek az binért taroztunk, meg fizette, zenuedöt az testben, meg fezytetöt atkunkért, meg holt halálunkért, el temettetöt, es föl tamadot meg igazulásunkért, menyben föl mént, hogy az örök életre mind nyayunknak utat zörözön, mast az atya Istennek iobyán il, az az, örök dichöségre ueteröt az embör ség, a kit eröttönk föl uöt vala. es uralkodik, hogy az köröztyeni gyöle közetnek ayandékokat ozzon, es uaryok ez uelág uegén hogy el ieu itelni mindönöket, hogy az hiueknek adgya az örök életöt es hitetlenöket az örök tűzre hanyon.

D v

Kichoda

Kichoda az Christus Iesus ?

Elő Istennek zent fia, igaz Isten es igaz embör. Isten közöt es embörinemat közöt közben iáro, esedözö, zözöló, igazyto, iduözyto, es örök élet ayandékozo,

Myert hiuatik vrunknak?

Mert zabadytónk az halálból, meg igazytónk az binökböl, es meg váltónk az pokoltul es az ördögötöl.

Myert kellöt zent lelöktöl fogantatni ?

Azért hogy zent lélok Isten rayta maradna mindönkoron, es az tellyes Istenség munkalkodnék az embörinematnek válttagában, amint Esa: 61. mondgya: az vrnak lelke en raytam, azért hogy meg ként engömet.

Myert ziletöt ziztöl ?

Azért

Azért hogy binnel meg ne föriözteték: mert az törüeny az ferfiuj magbol fogantattakat kötelezi uala az átok alá, es hogy az igéretnek elég tétetnék, Esa. 7. imé az ziz meheben fogad, es fiat zyl.

Mi okayert zenuedte az kenokat es az halalt ?

Hogy az Isten iteletinek az mi binönk es halálunk ellen, ö benne elég tétetnék, es az mi adossagunk ö általa meg fizettetnék, es halálunkat halalával meg ölné. Ose: 13. the halalod lözök ö halál.

Mint ertöd amazt, zalla poklokra ?

Magyarazattya az felöl meg mondottnak, az az, mindön nyomorusagokat, es az halálnak keserösegijt ertönk meg kostolta, es az halálnak halalátis el zenuedte, azaz, Istennek rettenetös iteletit,

iteletit, es még az pokolbelyékis az Chris-
tus halála hatalmát meg látrák, es a halá-
lon es ördögön való győzödelmét. Hog-
azt mondgyák nemelylek, hogy pokol-
ban, nagy körözettel alá ment, es az pokol
kapuyt el rontotta, az zent attyakat lym-
bosbol ki hozta, az Lucipert meg kötötte.
Azok mind emböri gondolatok, mert
sohol az lymbosnak emléközeti sincs az a
zent irásban, es az zent attyak sem men-
tek soha pokolban, hanem ez uelagnak
kezdetitől foguan, ualakis az aldot maga-
nak bizodalmaiban multak ki, az zent
Adamnak es Abrahamnak kebelében zén-
dettenekbè amint az Lazàres, Luc: 16.

**Myre tamadot föl harmad napon
hallottayból?**

Hogy az halálnak gyözöye legyön,
es életönknek meg épytöye, es örök bi-
zodalmat es remenségöt adgyön nekön-
kis, hogy mies eu általa föl tamadunk az
halálbon, es örökkè élönk, 1. Thes. 4.

Mi

**Mi okayert kellöt Menyben föl
menni?**

Azért, hogy tanytaná az köröztye
enségöt Istennek, lelki tisztöletire, mely az
igaz hitből ualó töztölet által lezön.

Annak utonna, hogy azzal meg ies-
löntené, minémö hazát zörzöt uolna az eu
benne bizoknak, tudnya illik, Istennek
orzagát.

Harmadzör, hogy mindönöknek fö-
lötte lenne, es örökköl örökkè orzagolna
mindönökön, es az köröztyeni gyölekö-
zetnek feye lenne.

Negyedzör, hogy értenök, hogy el-
nem uezöt, a ki meg holt uolt eröttök,
hanem örökkè élyön, mert oth az élet ahol
Isten uagyon.

**Myert mondgya, hogy ilt Isten-
nek iobyara?**

Hogy az böchöletöt ayanlya, melyre
uetetöt é mi urunk Iesus Ckristusnak tes-
te, mert nem ile Istensége zerént Isten-
nek

nek iobyára, holot egy Isten az eu zent
attyaua, hanem az embórsége uéteék,
mindönökön felől, hogy dicheködnénk
abba, hogy a mi vrunk es Kiralyunk
örök vralkodásban es dichósegben vagy-
on az Istennél, es nem lehet azoknak va-
tami fogyatkozások, kiknek ellyen hatal-
mas vrok vagyon. Az Istennek iobyá :
Isten után fő birodalom, ez velági hason-
lítás zerént.

Mit ertez amazon: onnet lezón
meg iouendó itelni eleuenőket
es holtakat?

Hogy ez velág, nem ebben megyón
el mind örökké. Hanem az hiuek egy-
ben gyöytetnek az Christus zéki eley-
ben, ez velágnak vegezetin, es eu lezón
itelő zöröztetuén az Istentől, Acto. 10.
Mind ioknak, mind gonozoknak igasa-
ságot, eu lattya meg. Azért vigasztallyok
azzal magunkat, hogy az mi igassagunk,
el nem vész, holot az mi vrunk lezón az
itelő,

itelő, az hitetlenök kedig meg felemlye-
nek gonozul cheleködni, mert el ieu az
vrnak nagy napya, mellyön az igaz bi-
ro eleijben kerölnek, a hol semmi kedue-
zesök nem lezón. Hanem az haragos
sententiat, vèzik mind nyayan feyökre,
mennyetök el, ugymond, atkozottak az
örökké való tözre, mely kezytetöt az
ördögnek es az eu angyalinak, Matt. 25.

*Az Credonak harmadik
rezeröl.*

Michoda Harmadik reze?

Hizök zent Lelökben, köröztyen
anya zent egy házat, zentöknek egés-
séget, binöknek bochanattyat, testnek
fól tamadásat, es az örök életöt, Amen.

Myert hiz az zent Lelökben?

Mert

Azer

Mert isten, es adatik az attyatul es fiutul, az köröztyéni gyöleközetnek meg zentólesére, es gyóytesére, mert soha senki nem ziletetik Istennek orzagára, hanem chák Istennek zent lelkéről, es eu általa ismertetik meg az egy örök Isten es az eu zent fia az Christus, es az örök élet.

Michoda az tób köuetkőzö reze?

Az vr Istennek chodalatos chelekődetij az emböri nemzet közöt, miképpen ergalmasságates kegelmet meg ielöntötte, gyóijt közöztyéni gyöleközetöt, mellyet az zentök köziben zamlál. Binét meg bochattya, testöket föl tamasztya, meg epyri, es örök elettel ayandékozza.

Michoda az köröztyeni gyöleközet?

Oly nép mely az vr Istennek zent igeyet halgattya es fogaggya, hizön az Iesus Christusban, es et az zentsegökkel, mellyek zörzettek hitönknek erősségere, kik

kik közöt uannak sokan gonozokis, de mind az által az tudománybol eggyesödök, es nem kötelesek sem helhoz, sem valami ez velági zömelyököz, hanem Christushoz es az eu zent igeyehöz.

Mtchoda az zentök egygyessege?

Az köröztyenök egy ertelme, hogy ezöknek, egy Istenök, egy hitök, iduösségök, vyonnan való ziletésök, es örök elettyök vagyon, es az köröztyéni gyöleközettagya az menybéli zentöknek, es ezöknek rézök es örökségök az Vr Istennel vagyon.

Mit vallaz amaban: hizöm binöknek bochanattyat?

Hogy az vr Isten az Köröztyenök bineijt zent fia érdömeyért meg bochattya, es soha zömökre nem véti, es hogy az vr Isten az eu zent igeyében hirdetteti ez binök bochanattyát, mindön hizüknek iduösségere, Ioan: 20. valakiknek binöket meg tartandgyatok meg

E tartua

tartva vannak, es valakiknek bintet meg
bochatandgyatok meg bochatva lesznek.
Sohol nem bockattatik egyebet azért az
bin meg, hanem csak az köröztyeni
ségben.

Michoda az, holt testnek föl
tamadasat?

Az köröztyeni győlehetőzetnek tulaj-
don bölchesége, hogy az mi testünk az
halálban el nem véz, hanem az porból föl
tamad az halhatatlanságra, akar mi nemö
halállal hallyunk meg, es valami nemö ke-
serőségökkel nyomorgatassunk ez velá-
gon, testünkkel is meg lelkünk eggyesedik,
mely az ideijg Isten kezében ayanlatta-
tot vólt, a mig az közönségös föl tamadás
lenne, es ez czellya az Koröztyén embör
hitinek.

Mit vallaz imebben, es az örök
életöt?

Arra terömtettünk, azért váltattunk
meg Istennek zent fiamak általa, azért
iduön

Iduözektünk, hogy remenlyök Istenünk-
nek örök orzagát, a melyben Isten es az
eu zent fia a mi vrunk Iesus Christus,
mindön augyalival, es zent lelkeijuel özue
lakozik, es ahol az örökké való vigaság
es öröm vagyon, azt tartya azért hitünk
hogy oda vitetünk mind nyayan valakik
hitünk az Christusban, es othaz vr Isten-
nek győnörősegeuel élünk veghetetlen
örömmel es ioual mind örökköl örökké,
Apoc: 2. Eltöröl az Isten mindön köny
hallatást az eu zomökröl, es halál többé
nem leszön, sem Syralom, sem kiáltás, sem
faydalom nem leszön többé, mert az első
el multanak.

Michoda az Isten?

Lelki élme, mindönható, örökké va-
ló, örök attya Isten, ki fiu Istent az eu ab-
razattyat örökké nemzi, es fiu Isten, az
attyanak abrazattya, es zent lelök Isten,
ki attyatul es fiutul zärmazik, allat
zerent egy Isten, zömely zerent
harom, attya fiu, es zent lelök, ki
E ij mindön

mindön emböröktől akar meg ismertetni,
imádatni, es dichertetni az eu zent igéye
zerent.

Hany zömelye uagyon az Istens-
nek ?

Harom. Attya, fiu, ez zent lelök.

Michoda az Attya ?

Az zent haromságnak első zömelye,
eredeti az Istenségnek, kinek tizti hogy
Zillye az eu zent fiát.

Michoda az fiu ?

Az zent haromságnak másik zömelye,
ki ziletöt öröktől foguan az attyatul,
egy állapotu, egy fölségő es hatalmu, az
attyaual. ki erőtteunk embörre löt.

Michoda az zent lelök ?

Az zent haromságnak harmadik zömelye,
kiaz attyatul es fiutul zärmazik,
egyenlő hatalmu es dichőségeu az attya-
ual es fiuual.

Melлык

Melлык zömely löt embörre ?

Az fiu, es azért, hogy abban az attya
Istennek nagy zerelme ayánlatnék az
emböri nemzethöz, ki ugy zerette ez
uelagot, hogy eggetlen egy zerelmes fiát
erötte adná, Ioan. 3.

Hogy hogy egy Isten, es három
zömely ?

Egy állapotu ennek ez Istenségnek,
mert az Isten ueghetetlen, ozchatarlan, el-
uälazthatarlan, kilömbözetlen, böchöl-
hetetlen, foghatarlan; hanem igy ielöntö-
te meg magát, hogy három zömelyeu le-
gyön: a mint az lordannal, az fiu meg
mártatik: az menyből az attyanak za-
ua hallatik: az zent lelök galamb képé-
ben az Christusra zál, es rayta nyugozik.

Vagyone peldaya ez Istenségnek
három zömelyenek ?

Nem lehet hozzá hasonló példa, mere
hogy hasonlytathatik az terömtő az eu

E iij

teröms

teremtőt allatijhoz, de az regiek az ná-
pot hozták nemi példajul, latod vgy
mond három tulajdonság vagon az nap-
ban, velágoság, fenőtség, es me legség,
de mind az által vgyan azon egy az nap,
akkeppen három zömélyök auagy tulaj-
donságok az Istenségben, de mind az ala-
tal, egy az örök Isten.

Hany természetű az Christus?

Kettő. Isteni es embőri természetű.

Mijert kellőt két természetűnek
lenni?

1. Hogy közben iadó lehetne isten kö-
zöt es az embőri nemzet között, mind az
kettővel résznek kellették lenni.

2. Hogy az meg váltását az embőri
nemzetnek el végezhetette volna, mert
mind meg kellették halni, es nyomorusá-
gunkat meg költeni az embőri termé-
zetben: mind kedig halalunkat meg kelle-
ték győzni, es életünket meg hozni, az
Isteni természetben.

3. Hogy

3. Hogy meg alaztatni tudna, min-
dönöknek alatta erőtrőnk, az Istennek
chodalatos itetiből, mert Isten meg nem
alaztathatik.

Honnet adatik az Iduőtség?

Chák az atya Istennek ergalma-
gából, ayandékön, mindön érdömök
kiuól, az Christus halalanak érdöme által.

Nem kelneke tehát az chele-
követők?

Kelnek. De azok az igaz hitnek, es
Isten előtt való meg igazulásnak gyömöl-
cheij, nem érdömlik az iduőségöt, hanem
követik.

*Az köröztyèni tudomannak
harmadik fundamentomáról.*

Az Idmaságról.

Michoda az Imadság?

E iiiij

Aláza

Alázatos ziböl való könyörgése az Isten felő embörnek, az vr Istenhöz, melyben kér Istentől, testi es lelki iokat, csak az Christus által. Auagy emléközik Istenének io teten menyéről, es halakatád néki erőtte.

Hany reze vagyon az imadsagnak?

Kettő: Könyörvéseshala adás.

Michoda az Könyörges?

Kérni az Istentől azokat mellyek nélkül zik ölködeunk, zent fiayert.

Michoda az Hala adas?

Meg emléközni io teteményről az vr Istennek es elvöt iauajról, es azokért aldanies föl magasztalniötet, ez végre, hogy dichőségöt néki tulajdonychunk.

Hany fele dolgokat kel Istentől kerneunk?

Két feléket: testyeket es lelkieket.

Mikeppen kel az lelki dolgokat kerneunk?

Tellyes

Tellyes bizodalombol, mindön okvetetlen, hogy zent fiayert Isten nekeunk meg adgya.

Mellyek az lelki dolgok?

Istennek es az eu zent fianak ismereti, igaz hit, igazság, bineunk bochanattya, Istennek ~~való~~ való könyöreuleti, es örök élet, etc.

Mikeppen kel az testi iokat kerni?

Istennek io akarattya alá kel hadnunk magunkat, es mind az által varnunk kinyebijtését, vagy elvetelet az nyomorusagoknak Istennek chodalatos itéleti zerent, nem magunk akarattya es gondolatya zerent.

Mellyek az testi iok?

Egéség, élet, bekeség, hazunk nepe, feleségünk, gyermekijnk, morha, iozag, kazdagság, etc. Ezöket az vr Isten, az eu igaz itéleti zerent osztogattya a kiknek akarya, nemellyektől kedig el vézi.

E v Kelle

Kelle imadkoznunk?

öt okaj vannak kikért kel, imadkoznunk-

Melleyek azok?

1. Mert Isten parancholta az imádságot, hyuy, vgmond, engömet, segedségre az nyomoruságnak napyan, Psal. 49.

2. Mert föl fogadta hogy minket meghalgat zent fiayért, Ioa; 16. Valamit kerendők az atyatul az en neuemben meg adgya chi nektök.

3. Hogy az vr Istennek az imagságban méltó tisztóségöt tulaydonyhunk, es ötet ismeryök kegyelmes meg tarto, es életö Isteneunknek lenni.

4. Mindön napi ziksegynkek es nyomorusagynk kézőrytnek reya, hog imadkozzunk, es segödelmet kéryönk az vr Istentöl, mert vgy halgattatunk meg ha könyörgeunk.

5. Hogy az imádságban Istennek ismereti gyakorlatafsék, es el valazzok az mi vallafunkat az pogánok vallafatul, es baluanijtul.

Hany

Hany rendbeli dolgok ziköfök az imadlaghoz?

Harom rendkélyek.

1. Mely Istent hyuyunk segédségre, mert az mi vrunk Iesus Christus attyat, menynek földnek terömtéyét, es emböri nemzetnek zeretöyét.

2. Ki által imadkozzunk, mert chak az Christus által, ötet nevezuén, amint zent Palmondgya, Ephes. 3. kiben vgyon bizodalunk, es iarulafunk batorsággal, az eu hiti által.

3. Minémeu dolgokat kéryönk, mert két rendbélyeket, lelkit es testit, es hogy az lelki iot, kétség nélkül meg adgya. Az testi iot kediglen vgy adgya meg ha zent neuenek dicheretire, kőroztyeninek epeuletire, es lelkeunknek iduöfegere lézön.

Mikeppen kel imadkoznunk?

Annak modgyat Christus vrunk zent Matthenak hatodik rezében elenk bē adta mik or,

mikor, vgy mond imágkoztok, monda-
gyátok: mi attyánk ki vagy, etc.

Minek hiuatik ez imadság?

Vr Imadságának, mert Christus vr-
unk zörzötte.

Hany reze vagyont?

Hét. Mellyek el oztatnak két képpen
mert hárma örökké tartnak, negye kedig,
ez velágieleteunkben vannak.

Mit ielőnt amaz mikor mondgyok,
mi attyánk ki vagy mennyekben?

El kezdése az imadságnak, hogy mi
nem ez földi attyánknek akarunk köny-
örgeni, hanem az menybéli föllegős Isten-
nek, ki attyánkà lőt nekünk az Chri-
stusért, es nem chak vgy viseli gondun-
kat, mint egyéb terömtöt allatijnak, ha-
nem fogadása es Isteni kegyelmessége ze-
rènt el nem akar benneunk hadni, meg hal-
gat es iduözijt. Esa: 49. El foletközheti-
ké az anya gyermekéről: de még ha az el
felet

feletköznékis, en therolad el nem feletkö-
zöm, mert az en tnyeremben irtalak te-
göder.

Mellyk az első könyörgés?

Zentöltésék the neued.

Mit kérz ebben?

1. Istennek igaz ismeretit, hogy az
Istennek hire az emböri nemzet közöt
meg maragdyon, es mindön hamis vele-
ködésök Isten felöl, es ketölködésök az mi
elmeynköl ki vetteffenek.

2. Hogy az Euangeliomnak igaz tu-
domanya mezze teryedgyön, es mindön
hamis tudományok es eretnökségök ki
vetteffenek, mellyekkel az vr Istennek
neue gyalázattal illettetik.

3. Hogy igaz es tizta imádságal, es
engödelömmel, vetkeknek zeplöyök ne-
kil, Istent tiztöltésék es zolgaltássek.

Michoda meg zentöltni Isten neuet?

Aldani, magaztalni, zolgalni, es tizta
dicherettel Istent illetni.

Mellyk

Mellyk az második könyörges?

Igyón el az the orzâgod.

Michoda az Isten orzaga ez
velagon?

Istennek birodalma, mellyel nem csak az egész teule teremtöt természetöt, es az emböri nemzetöt drzi es meg tartya, es az gonozokat meg binteti, de még az Euangeliomnak hirdetése által is, az Christusert zed maganak köröztyeri gyöleközetöt, ez velagnak mindön ideijben, es meg bochattya nekik binöket, meg zabadijtya öket az örök halaltul, meg zentöli zent lelköt aduân, chodálatossan meg oltalmaz za es birya, nyomorusagh alá vettetuén ez életben, meg tartoztattya az ördögököt es az kegyötlenöket, es az természetnek ondok indulatijt. es föl tamaztya az Köröztyeni gyöleközetöt az halálból, az örök életre es dichöfegre.

Mit kereunk azért ez könyör-
gesben?

1. Az

1. Az Köröztyeni gyöleközet gyöij-
tését, az Euangeliom zava által.
2. Binönk bochanattyát.
3. Zent lelöknek vezérlését.
4. Ez velági életönkben való oltalmát.
5. Menyorzágnak örökségét, ezöket
keryök az vr Istentul, ez kérés-
mesben.

Az első könyörges: Istennek igaz is-
meretit es dichéretit, kere, az Második,
hogy köröztyeni gyöleközetöt zedgyön,
es mezze teryezze az eu zent neuét es
oltalmat.

Mellyk az harmadik könyör-
ges?

Lègyön the akaratod, miként meny-
ben azonképpen es földön.

Mit kerönk?

Adgyad vr Isten hogy az mi akara-
tynk es tanachynk, es chelekötletynk, az
the akaratoddal es igèddel eggesödgye-
nek,
Haychad.

Haychad az mi akaratynkat, hogy
the neköd az haboruságok zenuedelya
ben, hiuatalunknak tizteynek cheleköde-
tyben, es mindön életünkben engedgyönk,
á mint az angylok á mennyégben neköd
engednek, adgy bodog zerenchát az ega-
házi, pologári, es ház népe között való hi-
uatalban, hogy the neköd kedues dolgo-
kat cheleködgyönk.

Mellyk az negyedik könyörges?

Mi kinyereunket mindön napyat ad
meg nekeunk ma.

Mit yegyöz az mindön napi
kinyer?

Az testnek életit, io egessegöt, életöt,
öltezetöt, bekeségöt, io birodalmat, tiza-
töllegös tanufagot, földnek termését, Zala-
lásokat, hazakat, gyermekinknek, felefe-
gönknek, io hirönk neuönknek oltalmát.
Ez ellyeniokat, kik mind ez testi életnek
taplalására zikségössek, akarya Isten hog-
teule kéryök es varyok.

Hany

Hany okokert kel ezöket kérneunk?

Negy okért főkeppen.

1. Hogy meg ismeryök hogy Isten
adoya es meg tartoya ez telti életnek, es
nem történetből adatik az mindön napi kinyer,
de Istennek bizonyos tanachából.

2. Hogy tudgyok, hogy az Isten ez
életben meg akarya tartani az köröza-
tyeni gyöleközetöt, ki ötet meg ismeri,
segédségre hyuya, es mind örökké zola-
gallya.

3. Hogy a hit, az imadság, es hálá-
adás, á mindön napi kinyernek kérésében,
varafaban, es életiben gyakorlattasék.

4. Hogy emleköztesön minket az
Christus felöl, ki az örök életnek kinyere.
Az binök bochánattya es lelki iök felöl,
mellyeknek keresé mindönkor zikség
hogy előtte velagifodgyek az testi iöknek
keresének.

Mellyk az ötödik Könyörges?

Es bochásd meg nekeunk az mi vét-
F keynket,

keynket, miként mi és meg bochatunk
elleneunk vetőtreknek.

Mit kereunk ebben ?

Bineunk bochanattyát, nem az mi ke-
győssegeunkért auagy ergalmassaguna-
kért, mely meg bochattya egyebeknek
meg bantasokat auagy bozzu tételöket,
de chak az Christuseret, á mint az egész
Euangeliom tudománya bizonyítja.

Es á miképpen mindön egyéb ió che-
leködetők, zikség képpen követik az bi-
nök bochanattyát, vgy, hogy meg ne
tartathassék az binök bochanattya, es az
kegélöm, ha azok ielön nem leznek. es
mind az által, nem okaijaz binök bocha-
nattyanak, de cheleködetij, auagy zikség
képpen vele eggyöue zörköztettek, azon-
képpen az mi zeledségönkis vagy ke-
győtségönk, es ergalmasságunk egy mas-
hoz, zikségös dolog.

Mire valo az binök bochanattya
kerefes?

Hogy emlékeztessön arra, hogy minc
nyayaa

nyayán binöfök vagyunk, es zikölködönk
arra, hogy Isten azt nekeunk meg bo-
chassa, es ergalmasságában végyön, mert
az binök Istentől az embört el zakasztják.

Mellyk az hatodik könyörges?

Es ne vigy minket késértetben.

Michoda az kesertet ?

Zorgalmaztatás auag izgatás akar mi-
nemeu vétkekre es esetőkre, auag haboru-
sagokra, es nyomomsagokra mellyekkel
vag bintetteteunk auag kesérgetteteunk.

Michoda az ertelme ?

Ne engedgy vr Isten minket az őrs-
dögtől izgattatni az vétkekre es esetőkre,
de biry minket az the zent lelköddel, ma-
gad bintes es ostoroz minket, de az the
kegyelmes kezedet teuleunk meg ne
vonnyad.

Hany fele kesertet vagyon ?

Két fele, eggik az pokolbéli ördöge, me-
y kétségben esésre való kézlelés, amint
Caint, Sault, Iudást, meg chala, ez ellen

F ij könyör.

könyörgeunk hogy az vr Isten, erre ne
erezzön. Masik, Istene eu magaye, es
hiuatik ez neuel mindön körözt mellyet
az vr Isten az eutet felökre ereszt, hitök-
nek es Isteni felelmöknek gyakorlásáért,
a mint mondgya Moyse: meg kesért ti-
töket az thi vratok Istenötök, hogy meg
lássá ha zeretitök ötet, tellyes ziuetökből
es lelkötökből.

Mellyk az hetedik könyörges?

De Zabadich az gonoztul.

Michoda az ertelme?

Zabadych meg minket mindön go-
nozokbol, ez ielön valokbol, es örökké
valokból, a bintöl, halaltul, ördög dihöf-
segétöl, közönségös es zömely zerent va-
ló nyomoruságoktul, az the zent neue-
dért, es köröztyeni jhdöz való nagy ze-
relmedert, es ayandékozy minket örök
élettel es örömmel.

Michoda amannak az ertelme: mert
tíjed az orzag, az hatalom, es az

dichőség?

Indijto

Indijto okaij, kikért kellyön remén-
leneunk ez hét könyörgésöket, hogy Isten
meg adgya.

(Tíjed, vgy mond, az orzag) The
vagy kiralyunk es attyank: azért meg
akarod, az igért iokat adnod.

(Tíjed az hatalom) Meg adhatod
nékeunk az teuled kértiokat, mert min-
dönható vagy.

(Es az dichőség) Végös oka, a my-
ert keretnek az iok, Isten dichősége, hog
a mikor Isten meg halgat, azt bizonyha
vele, hogy neki gonggya vágon az Kö-
röztyeni gyöleközetröl, kogy az karon-
lok megenhijtessenek, kik azon veteköda-
nek, hogy az emböri dolgok ninchel
Istennék gondgyara, es meg nem halgat-
tatnak az Köröztyeni gyöleközetnek kö-
nyörgésij, annak utanna, hogy az hiuek
hiti meg erősytesék, hogy az mikor é ió
téteményök elő zamlaltatnak, sokan meg
ismenyék az vr Istent, es intessenek Isten-
nek felelmére es hitire, es hala adással Isten
magasztaltsék.

F új

Michoda

Michoda az Amen?

Azaz, bizonyos es tökéletes legyön, ez mi könyörgéseunk nem heyan való föttögés, de bizonyara hizzök hogy meghalgattatnak az mi kéremésynkek esketésnekil meg nyeryök, a mely iokat keuantunk, Isten igeretij zerént, Amen.

*Az köröztyèni tudomannak
negyedik fundamentomáról.*

Michoda az köröztség?

Istentől zörzöt egy házi zentség auagy cheleködet, magában foglaluan az emabörnek vizben martását, es imez igéknek egész ki mondását: en mártlak tegödet attyának, es fiunak es zent lelöknek neuében, mely bizonyítja az megmártattat, Istenteul bé fogadtatni, es zent lelökkel ayandékoztatni, es az örök életnek társaságára bé vétetni. Auagy reuitedön.

Vyonnan

Vijonnan való ziletés Isten országára, vizteul es zent lelökteul, az Christus érdóme által.

Michoda értelmök ez igéknek: en mártlak auagy moslak tegödet attyának, es fiunak es zent lelöknek neuében?

En (vgymond Isten zolgaya) mártlak auagy moslak tegödet vizzel, es segítségre hiuóm the reyád az igaz Istent, ki attya az mi vrunk Iesus Christusnak, es az fyu véle örökké való, es az zent lelök: es bizonytom hogy the ez igaz Istenteul bé fogadtatol, es neköd bineijd meg bochattatnak, az Christusért, ki megföörzöt tegödet ez föörödüel, hogy bizonyítja az the bineijdet az eu veréuel elmosattaknak lenni, es tegödet vijonnan zil, es meg zentöl az eu zent lelkeuel, az igazságra es örök életre.

Azért theis vizontok, ez eg igaz Istent, attyát, fíjut, es zent lelököt, meg ismérd, segítségre hijuyád es zolgallyád, a mint

F iij

magat

magát parancholta az eu igeyeben meg
ismértetni es tisztoltetni.

Hany dolgok ziksegöttek az kö-
röztsegeben?

Negy.

Mellyek azok?

1. Isten parancholattya, azaz, az ige
he kiuel zöröztetöt ez zentseg.
2. Az zömely ki meg köröztölködik
Isten országára, azaz, vijonnan ziletik.
3. Az egy házi zolga, ki az Christus
tiztit viseli, auagy az körözttyeni gyöle-
közethépet.
4. Az zent iel, az viz, melyiedzi az
mi halalban való burulasunkat, es meg
Istennek zent fia által való ki vételönket.

Nem kelle semmi egyeb hozza?

Nem kel, mert Christus vrunk, ellye
en keues moddal zörzé ezt: Ioan. 3. Va-
laki vyonnan nem ziletendik viztöl es
zent létöktöl, Isten országta nem vézi.

Nam

Nam egyebek olayt, söt, nyalat, gy-
ertyat, feyer ruhat, köröztözeft, ad-
nak hozza, es az In principio
tis, reya mondgyak?

Ninch ez cheleködet az Christus pa-
rancholattyal, hanem mind emböri
zörzésből es bolond gondolatból, mellyel
Isten nem gyönrködik, mint az ó testa-
mentombanis, az környöl metélködés,
chak keues zertartással lezön vala: es az
vr Isten dolga, vgyan nem keuannya ez
velägi zépytéft.

Myert kel az kis gyennökcheket
meg köröztölni?

Mert eu hozzáyokis tartozik az id-
uösslegnek igéreti, a mint mondatik: effe-
leyeké az mennyéknek orzaga, Matt. 18.
minch kedig iduösség az körözttyeni gyö-
leközetnek kiuele, melyben es zentseg
által ottatik mindön ember, azért zikseg
az gyernökcheknekis vyonnan zilette-
töft, es az körözttyég által az körözttyeni
seglyen vétetöftök.

F v Ninch

Ninck hitők az gyermekkeknek,
es mi keppen uehetik az kő-
rőztsegöt ?

Hatalmas az Christus az kis gyermek-
kekben is az körőztseg által, es hitő-
chelekőzik bennök, es egyéb indulatokat,
az eu mogdyok zerent, amint körőz-
tőlő lanos meg annya meheben, Chris-
tus vrunkat, az ziz Maria meheben
meg ismerte. es az ő törűenben is az kör-
nyöl metelkődésre, az kichin gyermek-
keknek is bē vèzik vala.

Minck hiuatik az Kőrőztseg az
kőrőztyeni győlekőzetben ?
Zentségnek.

Michoda az zentseg ?

Zent chelekődet mely Istentől zőrőz-
tetöt, ki ál az igheből, es az eghez külfő-
dolognak zolgaltatásabol, adatot az igh-
eret mellē, mely tulaydona az Euange-
liomnak : hogy az kegyelómnek igeretit
mindönökhoz alkalmaztassa, es az hitő-
az

az élőkben meg pőchetőlye es meg
erőssyche.

Hany zentlegű vannak az vñ
testamentomnak ?

Kettő.

Az kőrőztseg, es az vr vaehoraya,
Lam többet neueznek az
Papafok ?

Ezök a kiket Christus eu maga has-
gyot ez zőrőzöt az Apostoloknak, es mel-
lyekben, ay hiuekēben, meg pőchetőtetik
Isten igereti, az hit, es az örök élet: töb-
bet effélet az vr Istennek kőrőztyeni
győlekőzeti nem ismēr.

Lehetnek, zent dolgokra való emle-
kőztesők fok dolgok, es tanuságok,
de azok mellet ninck Istennek kiualt kep-
pen való fogodása es igereti: azért nem
is kőteles az kőrőztyeni győlekőzet
reyayok.

Zentsege az Mise ?

Nem zentségnek hyuyák magokis,
hanem

hanem aldozatnak: az köröztyeni gyöközetnek kedig minch töb aldozattya az Christus Iesusnál, ki által az attya Isten meg engezteltetöt, azért nem ismeri az köröztyeni gyöközet a misét, sem nem vallya egyebnek, hanem baluany imadásnak es Isteni Karomlásnak.

Az köröztyèni tudomannak ötödik fundamentomáról, az vr vachorayáról.

Michoda az vr vachoraya?

Istennek zent fiatul zörzöt es hagyot cheleködet, melyben az kinyeret es az bort ueuén az hiuek, vèzik az Christus Iesusnak testét es vérét, hogy ez zalogot ueuén emléköztesse nek az Euangeliomnak tulaydon igeretiről: hitöket meg erősösyhèk es meg pöchetöllyék.

Mi vegre zörözttetöt az vr vachoraya?

Az

Az Istenhöz tértekben hitök erősségere, mert az zent ielök azért adattanak az bindknek bochanattyának igeretihöz az igazsághoz es örök élethöz, hogy emléköztesse nek benneunket az igeret felöl, es bizonygij auagy meg pöchetlèsij legyenek az igeretnek, hogy mindönök az igeretöt magokhoz chatollyák az hit által az zentségök vételében.

2. Hogy el valhatatlan képpen az Christussal eggesödgyönk.

3. Hogy nalakat adgunk az Christusnak mindön io teteményről.

4. Hogy iele legyön vallásunknak es tudományunknak.

5. Hogy az közönsegös Isteni zolgalatnak kötelezése legyön.

6. Hogy emléköztesse nek az uizonatoksággal való zeretetről.

Michoda igekkel zörözttetöt az vr vachoraya?

Igy vagyon meg iruan az zent Euangelistáknál es zent Pal Apastalnál: Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. 1. Cor. 11.

Az mi

Az mi vrunk Iesus Christus az eynek
est in kin el arultatek, kezében veue az ki-
nyeret, es halakat aduán, meg alda, es el-
tördele, monduán: vegyétök es egyétök,
ez az en testöm, mely thi erőttetök el
adattatik, ezt valamikor on eyenditök,
az en halalomnak emléközetire tegyétök.

Azonképpen, az vachora vtán, az
pohartis föl veue, monduán: ez pohár vij
testamentom az en verőmben, ki kionta-
tik sokaknak es thi nektök biuötöknek
bochanattyára, ezt valamennyör ijand-
gyatok az en verőm hullásának emlékö-
zetire tegyétök.

Hanyzor kel ez zentseggel
elni?

Mind annyizor, valahanzor az mi
lelkeunknek oruosságot keuanunk, mert
ninch egébben az hiu emböröknek vi-
gaztalások, hanem chak az Christusnak
halála es vére hullása emléközetiben, mel-
lyet az zentseggben az hitaltal, öüeyé tezőn

Kik élnek ez zentseggel gonozul?

1. Az

1. Az pápások meg chonkiijtyák ez
zentsegöt, es eggyk zömelyét az paraza-
toktul ellenzik, az Christusnak nyluán
való zörzése ellen.

2. Azt tetetik hogy euk az chelekö-
dettel, binök bochanattyát nyerik, auagy
a mint ök zolnak: az vij törüennek zenta-
ségij kegyelmet hoznak azoknak kik
nem vetnek ellenzést.

3. Az zentsegöket, kik, mas végre for-
dijtyák az Christ⁹ zörzése kiüöl, mint pros-
sinczu iaráfra, imadáfra, es el rekeztésre.

4. Az kik ez vachorát aldozattá fordya-
tyák, az az, hizik hog általa binök bocha-
nattyát nyerik mind magoknak es mind
egyebeknek, holot az Christus egy aldo-
zattyauál az köröztfanak oltarán, erdőm-
lötte azt azoknak kik ő benne biznak.

5. Kik az vr vachorayat purgatori-
ombol való zabadulásokra alkolmazzat-
tyak az hallottaknak.

6. Kik azon vetekődnek, hog az mise az
Christus aldozattyának hozzayok alkola-
mazzatása: maga az eu halála erdőmének
alkolmaza

alkalmaztatása csak az hit által lézön, nem
valami más chielekődéért, auagy erdő-
meyért.

El változike az kinyér es az bor,
Christusnak testeue es vereue, az
vr vachorayaban?

Nem változik, ugyan nem is zikség
el változni, hanem az zentségnek kinyere
es bora az eu állapotokban maraduán,
lelki eleteul vézzök az Christust, az igaz
hitnek általa, mindön ió tetemenijuel őza
ue, es eggesődeunk vele.

Vezike az hitetlenök Christusnak
testet es veret?

A mint Isten hieije ez lakodalom,
akképpen az haznais öüek; hitetlenöknek
semmi haznok minch ez zentségben, söt
nem hogy Christusnak zent testet es vé-
ret vennék; hanem á mint zent Pal
mondgya, karhozatot eznek es iznak
magoknak meg nem böchöluén
az Christusnak zent

testet.

F I N I S.

- VÉGE -